

רבי

ה'תשס"ח
אדר א'
נאר ה'תשס"ח
עם באדיאן

אור ובהירות בעבודת השם במשנת ברסלב

והרתי את לב האבן משרכם
ונתתי לכם לב בשר

פרשת פקודי
גליון יא | תשפ"ב

אור להביות הלב של איש הישראלי
בועך מאד עני לב השמים לח' ויבקר,
ואין סוף ואין המלית לתשקתי

לב ופנימה של הברכה

אלה פקודי המשכן משכן העדת (שמות לח, כא)

בהיות המקדש על מכוננו, היה זוכה כל אחד מישראל לראות ולהיראות את פני ה', ולידע ולהאמין בהש"ת באמונה ברורה. "דורו ראו ושמוחו, אשרי עין ראתה אלה". אבל בוודאי ידעת וגם שמעת, מה שהודיעו לנו חז"ל כי קדושת בית המקדש ננשכת גם היום, על ידי בתי כנסיות ובתי מדרשות.

ואם יקשה לך: הא ניחא בית המקדש, הרי נבנה על מקום האבן שתיה שמננו הושתת העולם, והמקום קדוש ומסוגל מעצמו. אך בתי כנסיות ובתי מדרשות שלנו, שנבנו כל אחד במקומו, וחלקם אף בחוץ לארץ, איך אפשר שגם הם יהיה נמשך קדושת בית המקדש?

לזה הקדים השי"ת את ה'משכן' לפני 'בית המקדש', אשר משכן זה, שהיה קדוש בקדושת בית המקדש, לא היה במקום קודש הקדשים, ולא בהר הבית, לא בעיר הקודש, ואף לא בארץ הקודש.

אדרבה, הוא הועמד במקום מדבר ציה וצלמות, מקום נחש שרף ועקרב, ושאר מרעין בישין. ובכוונה תחילה - להורות ולגלות, שגם אחר כך, כשייבנה בית המקדש, וייחרב, יהיה אפשר להמשיך קדושתו בכל מקום שהוא.

וכן כותב מוהר"ת בליקוטי הלכות (חול המועד ד, יג) וז"ל: השם יתברך הקדים לנו רפואה למכה, וציוה לישראל לבנות את המשכן שיש בו כל הקדושות של הבית המקדש. ובה הפליא חסדו עמו, שלימד למשה להמשיך תיקון נפלא כזה שיהיה כח להמשיך קדושת הבית המקדש גם בהילוכם במדבר שגם מקום נחש ושרף ועקרב וכו'. ובה המשיך תיקון לדורות, שאפילו כשייחרב הבית המקדש בעוונותינו, יהיה לנו כח להמשיך קדושת הבית המקדש על ידי בתי כנסיות ובתי מדרשות שאנו בנינו בחינת 'מקדש מעט', כמו שכתוב 'כי הפיציתם בגוים וכו' ואהי להם למקדש מעט' וכו'. כי עיקר הכח להמשיך קדושת הבית המקדש על הבתי כנסיות ובתי מדרשות שאנו בנינו בחוץ לארץ בימי החורבן, הוא על ידי קדושת המשכן, שהמשיך משה תיקון כזה להמשיך כל קדושת הבית המקדש במדבר, על ידי זה יש לנו כח גם עתה להמשיך קדושת הבית המקדש אחר החורבן על ידי הבתי כנסיות ובתי מדרשות.

ועל כן תיכף בשעת הקמת המשכן רמז על החורבן, כמו שכתוב "אלה פקודי המשכן משכן" שדרשו רבותינו זכרונם לברכה "משכן בניינו, משכן בחורבנו". כי עיקר הקמת המשכן היה בשביל זה כדי שיהיה כח לישראל להמשיך קדושת המשכן, שהוא קדושת הבית המקדש, גם אחר החורבן וכנ"ל.

המלחמה על הרחמנות

כשמזכירים לנו על צער שנוגע ל'עוף' הלב נכמר ככאב | עמלק משתמש כמידת הרחמנות ומאיים להשמיד כל חלקה טובה שיש בנו | אנה ה', שלח לנו מנהיג רחמן.

אבל עיקר המלחמה היא לאחר שכבר נפלנו, ואפילו עמוק מאד...

משה רבינו, המנהיג הרחמן, שואג בקול אדיר שמהדהד ויורד עד ליהודים הכי רחוקים; הוא מגלה להם את עומק רחמי ה' ועד כמה הוא מחכה שישבו אליו, אך בעיקר הוא מזהירם שיתגברו בשמחה של קדושה, שלא תיחלש דעתם גם אחרי הנפילה הכי גרועה, שכן היצר הרע חפץ בעצבות שאחר העבירה יותר מבעבירה עצמה.

הצדיק מעורר את הנחשלים שכבר יצאו מחוץ למחנה, ואף את אותם שלמרות שהם בתוך המחנה מרגישים כאילו אין לה' בהם חפץ. ובעומק נפילתם הוא מנגן להם ניגון של תקווה, שיתעוררו מחדש להאמין ש'השם אָתָם עִמָּם ואצלם', ו'בשבים נברא העולם'.

ועמלק, גם הוא, יונק מאותה 'רחמנות' עצמה; עם מעיל ארוך וכובע רבני, ובתנועות של התעוררות מדומה הוא יורד לחייהם של אותם רחוקים, ומעורר אותם: 'נו, מה יהיה איתך?! רחמנות עליך, תראה איפה אתה מונח! מה אתה שווה?! אתה לא מצליח כלום!'.

בתחילה נראה כאילו הוא רוצה באמת להחזיר את האדם בתשובה, אבל אז, במקום להושיט חבל של הצלה, ולעודד את האדם בכוח ההתעוררות הזו להמשיך הלאה, הוא תוקף אותנו עוד ועוד, עד שאנו נופלים שדודים ארצה, שבורים ורצוצים, שהלא 'מה יהיה איתי הסוף?! כנראה שאני באמת אבוד'...

ולכן, כל תקוותנו היא לרחם על עצמנו באמת, ורק ברחמים האמיתיים שמגלה משה רבינו. הן קודם שנפלנו - לדעת ולהאמין שהחיים הטובים באמת, השמחה והעונג, הם רק בקדושה, בתורה ובמצוות, ולא לוותר לעצמנו על מעט סבל לגוף ולהרוויח נועם אינסופי לנשמה. ואף לאחר שנפלנו - לדעת ולהאמין כי אפילו אם עבר עלינו מה שעבר, 'עדיין יש לי תקווה, ועדיין לא אבדה תוחלתי מהשם, כי חסדי ה' כי לא תמנו כי לא כלו רחמי' (תפילה שאחר תיקון הכללי).

נסיים בתפילה להשם יתברך: "חוסה עלינו, רחם עלינו, חמול עלינו בעוצם חמלתך, ושלח לנו מהרה, מנהיג אמיתי שיהיה רחמן גדול באמת, ויכניס בנו העדת הקדושה, ויורה אותנו עצה שלימה, ויוציאנו בכוחו הגדול מכל מיני חטאים עוונות ופשעים, ולא נשוב עוד לכסלה" (ליקוטי תפילות ח"ב, ז).

כשמגיעה עת מלחמה, מתעורר אצלנו מיד רגש חזק של 'רחמנות'. צער וכאב על יהודים שסובלים, ועל דם שנשפך לחינם, כשמעשה ידי הקב"ה טובעים בינם.

אך באותה עת ממש מתנהל קרב אחר, אדיר לא פחות. כאשר גם הוא מתרחש על ידי כלי הנשק ההרסניים ביותר בעולם. הלא היא: המלחמה על חירות הנפש, על 'החיים עצמם'.

ובאותו קרב שורר בלבול עצום: האויב, הלא הוא 'עמלק' מיודעינו, משתמש ב'תפוחשת' במשך כל השנה ולא רק בפורים. ותוך כדי שהוא יורה לעברינו את כל חיצו הרעל הממיתים שלו, הוא מציג את עצמו כרחמן מופלג, דורש טובתנו באמת.

הוא מגיע כשהלב משתוקק בצמאון אדיר לה', ומסביר לנו בנופת צופים ש"אלוקיהם של אלו ישן הוא", וחבל לנו להתאמץ שהרי תפילותינו ממילא הולכות לריק ח"ו... הוא מנקר במוחנו בעת חצות הלילה, 'רק עוד חמש דקות', הוא משכנע אותנו. ובמקום שנצא לשוח בין עצי היער בגן עדן התחתון, הם נמשכות לבסוף עד לאמצע הבוקר...

ואת עיקר מאמציו משקיע עמלק, כדי להרחיק את הנפש המתגעגעת מחיפוש עקשני אחר האמת לאמיתה. את הרצון האדיר של הנפש לצאת ולחפש אחר גאולתה, הוא מנסה להשקיע ברחמים מדומים: 'חבל על הכוחות שלך, החיפוש הזה רק שובר אותך, ממילא אין שום גאולה בעולם הזה!'

"עיקר הרחמנות" - אומר רבינו - "הוא כשישראל עם קדוש נופלים בעבירות רח"ל, כי זהו הרחמנות הגדול מכל מיני רחמנות, כי כל הייסורים שבעולם אינם נחשבים כלל כנגד המשאוי הכבד של עוונות ח"ו, ואפילו כשיש לאדם ייסורים, אם אינם בהם עוונות אינם ייסורים כלל. וזהו עיקר הרחמנות לרחם על ישראל עם קדוש, להוציאם מהמשאוי הכבד של העוונות. ועל כן משה רבינו ע"ה, בכל עת שנפלו ישראל באיזה עוון, היה מוסר נפשו עליהם והתפלל בעדם" (ליקוטי מוהר"ן תניינא, ז).

עמלק אינו מרפה לרגע. הוא לוחם כנגד משה רבינו, הוא יונק מאותה 'רחמנות' עצמה, ומהפך אותה ל'רחמנות' של סטרא אחרא, לרחמים מדומים. ועד שהאדם מבין שהולוכו אותו שולל, הוא כבר מוצא את עצמו מתבוסס בבוץ עכור של תאוות וייסורי נפש, וגם שם הוא ממשיך לחבוט בו כל העת.

מה ראה לשמות זה?!

הוא מת, ובכל יום הוא מתקרב אל המיתה. ואז יבין וישכיל שאין לך שטות גדול מזה, לבלות את הזמן היקר במלחמות ומחלוקות של הבל.

וכבר אמר רבי אברהם ב"ר נחמן משל נפלא לענין זה, כמובא בספר כוכבי אור: "איש אחד שנחרץ משפטו למיתה, והושיבו אותו בעגלה עם סוסים עם התליין המוציא לפועל את המשפט. והאדם הנחרץ למשפט יודע כי אין כבר שום מנוס ומפלט להינצל מהמשפט, ורואה איך העגלה עם הסוסים הולכים הלוך וקרוב למקום התליה ואינם עומדים כהרף עין, ואפילו רגע אחד אינם עומדים, וכל פגיעה היא מתקרב למקום ההריגה. ורק שאינו יודע כמה זמן ישהה הנסיעה למקום ההריגה, אם שנה או יום או שעה וכו', ורק רואה שהולך ומתקרב. בוודאי אם היה רואה איזה קאמעדיא (= משחק של צחוק) בוודאי לא היה משים לבו לזה. כן הוא אצל כל אדם, שכל אדם יודע שסוף כל סוף מוכרח למות, והשני סוסים הם היום והלילה הרצים ושטים ופורחים ואינם עומדים כהרף עין, ורק הנחמה שלו שאינו יודע אם קרוב ימו, או עוד יש לו יותר לחיות. ועל כל פנים הולך וקרוב, על כן בוודאי צריך להיות לו במוחו להכין צידה לדרך ולא יבלבלו בקאמעדיעס והשטותים של התאוה לשכוח מלהכין לעצמו צידה לדרך" (כוכבי אור, סיפורים נפלאים, משלים מ'ר אברהם).

וכן הוא ממש לענין כל המחלוקות והמלחמות - שכשיזכור האדם שהוא הולך ומתקרב אל היום שבו יעבור מהפרוזדור אל הטרקלין, לא יהיה שטוה לבלות ימין במחלוקות של קטנות המוחין.

וכמו שהיה אצל מוהר"ת, שכשבאו משפחתו לריב עמו, אחר שנתקרב לאורו של רבינו הק' - "לא היה לו פנאי כלל אפילו לשמוע את דבריהם, ומכל שכן וכל שכן להשיב להם על זה..." (כוכבי אור, אנשי מוהר"ן, 1).

"וגם אחז תמיד את המורה שעות (= השעות) לנגד עינו, והיה שומר את כל שעותיו ורגעיו בכל מיני שמירה... וכפי עמקות רעיוניו אשר העמיק במהירות פריחת הזמן של חיי האדם בזה העולם, שְׁכָאֵין יִחְשְׁבוּ נגד חיי העולם הנצחי, וגם הלא במהירות פריחת הזמן הזה מסוכן האדם בכל רגע ורגע - היה נחשב בעיניו כל העוסקים בהבלי העולם כמשוגע ממש. ואת כל העושר והכבוד שנתגדל בזה מנעוריו, מאס וגעל ושיקץ, וקיבל על עצמו כל מיני בזיונות ורדיפות אשר רדפוהו אביו ואשתו וכל משפחתו. והִרְבָּה לצעוק ולבקש מהשם יתברך שיוכה להיות כרצונו בכל תעלומת לבבו עד הנקודה הפנימית שבלב. עד אשר זכה למעלה מופלגת ועצומה עד מאד, והאש הקדושה של רוממות אדמ"ר ז"ל ודבריו הנוראים בערה בלבבו כלבת אש ממש. ולא לחינם הרעיש עליו השטן ארץ ומלוואה, כי גם הוא היה משיב כל ישראל בתשובה אם לא היו נתרחקים מאתו ומדיבוריו הנוראים" (שם, טז).

וגם אנחנו - ככל שנתקרב לרבינו ורבי נתן, נחשוב יותר על התכלית, וממילא נפסיק להילחם...

הר"ר שמחה: ברור שלא. אך גם המלחמות והמחלוקות שיש בתוכנו - בין אדם לחברו, ואף אצל האדם בינו לבין עצמו - הם שטות גמור, ממש כמו אותם המלחמות שבין אומות העולם.

וכפי שכותב רבינו בשיחות הר"ן: "כל העולם מלא מחלוקות! הן בין אומות העולם, וכן בכל עיר ועיר, וכן בכל בית ובית, בין השכנים, ובין כל אחד עם אשתו ובני ביתו ומשרתיו ובניו. ואין מי שישים על לבו התכלית שבכל יום ויום האדם מת, כי היום שעבר לא יהיה עוד, ובכל יום הוא מתקרב למיתה" (שיחות הר"ן, עז).

רבינו מסביר שם שהמחלוקות שיש בתוך ביתו של אדם, הם ענין אחד ממש עם המלחמות שבין אומות העולם, וזה לשונו:

"ודע שהכל אחד, שהמחלוקת שבפרטיות בין איש וביתו וכיוצא, הוא גם כן ממש המחלוקת שבין המלכים והאומות! כי כל אחד מאנשי ביתו הוא בחינת אומה מיוחדת, והם מתגרין זה עם זה כמו שיש מלחמות בין האומות. וגם אפשר להכיר כל אחד מאיזה בחינה של אומה הוא, כי ידוע מדות האומות, שזה כעסן ורוצח וכיוצא, וכמו כן יכולין למצוא בפרטיות בבני הבית" (שם).

ר' מנחם: מוראדיג! אני צריך לבדוק מי בביתי הוא בחינת פוטין ומיהו בחינת זלנסקי...

הר"ר שמחה: רק תיזהר שלא תיגרר ל'מלחמת עולם', שכן כשם שבמלחמות האומות אנו רואים שלפעמים נמשיכים כמה מדינות לתוך המלחמה בעל-כרחם - "ואפילו אם אחד אינו רוצה לריב ורוצה לישב בהשקט ושלוה, עם כל זה הוא מוכרח להיות גם כן בתוך המחלוקת והמלחמות. כמו שנמצא בין המלחמות שבין המלכים והאומות, שנמצא לפעמים איזה אומה שרוצה לישב בשלוה ואין רוצה שום מלחמה, אדרבא היתה מרוצה להשתחות לחברו כמה פעמים. עם כל זה, חוטפין אותה גם כן על כורחה בתוך המלחמה, שזה אומר שיהיה מצדו וזה להיפך עד שנלחמן עמו גם כן. כמו כן ממש נמצא בפרטיות במלחמות הבית" (שם).

ר' מנחם: האם יש איזה עצה איך להיפטר מכל המלחמות האלה?

הר"ר שמחה: בוודאי! הרי השטות של כל אלו המלחמות, היא אחת ויחידה: שאין מסתכלים על התכלית! וכפי שכותב רבינו בתחילת השיחה: "כל העולם מלא מחלוקות... ואין מי שישים על לבו התכלית שבכל יום ויום האדם מת, כי היום שעבר לא יהיה עוד, ובכל יום הוא מתקרב למיתה". כך שהעצה היחידה להינצל משטות זה הוא: להשים על לבו את התכלית, ולזכור שבכל יום ויום

ר' מנחם: איך פארשטיי בכלל נישט דעם פוטין, וואס וויל ער? [= אני בכלל לא מבין את ה'פוטין' הזה, מה הוא רוצה?] מה חטאו לו האוקראינים שהוא הולך ושוףך את דמם?

הר"ר שמחה: האם אתה כל כך אוהב את האוקראינים? וכי שכחת את אשר עשה לנו עמלק שבאוקראינה, אשר שפכו דם ישראל כמים בכמה וכמה תקופות בעת הפוגרומים והרציחות הנוראות, ואף לפני כמה עשרות שנים בימי השואה האיומה. וכי אין מגיע להם קצת נקמה, נקמת דם עבדיו השפוף?

ר' מנחם: איני מדבר מצד הרחמנות על האוקראינים. איני מרחם עליהם כלל, וגם אני מצפה שישלם להם ה' כגמולם, מבלי שיינוק שום יהודי ושום מקום קדוש. אלא אני מדבר מצד 'פוטין': הוא הרי אינו מכוון לנקום נקמת ה' באוקראינים, אלא הוא נלחם עבור תאוות הניצחון שלו. ועל כך אני תמה: מה חסר לו? הרי יש לו מדינה ענקית, שיש בה יותר מ-17 מיליון קמ"ר, וגם כסף לא חסר לו. ומה ראה שוטה זה לשטות זה ללכת ולשפוף דם עבור איזה תאוה ללע, לכבוש עוד איזה מדינה?

הר"ר שמחה: אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו... ☺

ר' מנחם: הוא לא 'חברי', אלא גוי רוצח, שוטה רשע וגס רוח. וכפי שכבר אמרת בשבוע שעבר: "פוטין" בגימטריא "הנה המן".

הר"ר שמחה: אם כבר הזכרת את הגימטריא, מן הענין לציון ש"ולדימיר פוטין" הוא גם גימטריא "פויטפרע"...

ר' מנחם: מה הקשר?

הר"ר שמחה: כנראה שהוא סוד "שר הטבחים", שעניינו לטבח ולשחוט...

ר' מנחם: האמת היא, שהשאלה שלי היא לא רק על 'פוטין', אלא על כלל המלחמות שיש בעולם; וכי מה תועלת יש בכל אלו המלחמות?

הר"ר שמחה: רבינו אכן כותב בפירושו, שכל ענין המלחמות היא שטות גדול. וכפי שמובא בספר חיי מוהר"ן: "יזכור לענין מלחמות המלכים שנלחמים אחד בחברו על איזה ניצחון ושופכים דם הרבה בחינם וכו', ואמר שכבר נתבטלו כמה שטותים מן העולם, מה שהיו תועים ונבוכים בדורות הראשונים [כגון ענייני עבודות זרות, שהיו שוחטים בניהם למולך, וכיוצא ענייני שטותים הרבה שהיו בדורות הראשונים] ועכשיו נתבטלו הרבה שטותים. ועדיין טעות זה ומבוכה זו של מלחמות לא נתבטלו" (חיי מוהר"ן, תקמו).

לא רק עצם המלחמות הם שטות, אלא גם ההמצאות של כל סוגי כל הנשק, הטנקים והטילים וכיו"ב, הוא שטות עצום מאד; יושבים חכמים מופלגים, ולצורך מה הם מנצלים את חכמתם? להמציא כלי נשק שיהרגו אלפי נפשות... וכי יש לך שטות גדול מזה?!

וכפי שמובא שם בהמשך השיחה הנ"ל: "והיה מתלווץ מן חכמיהם, ואמר בלשון ליצנות, שהם חכמים גדולים וחושבים וחוקרים בחכמתם איך לעשות כלי זין נפלא שיוכל להרוג אלפים נפשות בפעם אחת. וכי יש שטות יותר מזה לאבד ולהרוג נפשות רבות בחינם?!" (חיי מוהר"ן, תקמו).

ר' מנחם: נפלא ביותר!

הר"ר שמחה: 'נפלא ביותר' כשמדברים על פוטין, אבל אל תשכח שזה קשור גם אלי ואליך!

ר' מנחם: למה? וכי אני ואתה עורכים מלחמות או ממציאים כלי נשק?

נחמת

לנצח במלחמת הציר!

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאַלְקֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁתַּבְּחַל מַלְחָמוֹת וְשִׁפְיֹכוֹת דָּמִים מִן הָעוֹלָם, וְתַמְשִׁיךְ שְׁלוֹם גָּדוֹל וְנִפְלֵא בְּעוֹלָם, וְלֹא יִשְׁאָו עוֹד גּוֹי אֶל גּוֹי חָרֵב וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד מַלְחָמָה, רַק יִפְרִי וְיִרְדֵּעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל הַאֲמֵת, אֲשֶׁר לֹא פָּאֲנוּ לְזֶה הָעוֹלָם בְּשִׁבְלֵי רִיב וּמַחְלָקַת חֵם וְשִׁלּוּם, וְלֹא בְּשִׁבְלֵי שְׂנְאָה וְקִנְיָאָה וְקִנְיָאוֹר וְשִׁפְיֹכוֹת דָּמִים חֵם וְשִׁלּוּם, רַק פָּאֲנוּ לְעוֹלָם פְּדִי לְחַפְרֵי וְלְדַעַת אוֹתָהּ תִּתְּבַרַךְ לְנֶצַח.

עובד ה' בכל מקום ובכל מצב

חנות למוצרי מזון מיוחדת במינה היתה בעיר ברסלב, כי בעל המכולת אשר רבי זושא שמו חסיד ברסלב היה, דבוק בכל לבו ונפשו לרבינו, והיה מרבה לעסוק בתפילה והתבודדות, שם ה' היה שגור על פיו, ועל כל שאלה היה עונה ומזכיר את שם ה' - גאט, ה' יעזור, אם ירצה ה', וכדומה, עד אשר זכה לכינוי 'זושא - גאט'.

כשנכנס מאן דהו לחנותו, ושאלו היכן מונח מוצר כל שהוא, ומה מחירו, היה צריך להפסיק מתפילתו שהיה מתפלל כל היום כולו, והוא משיב לשואלו בקיצור נמרץ כמאן דמחוי במחוג, וחוזר לדבק עצמו בבוראו בנפתולי תפילה והתבודדות, כשהקונה כבר ממשיך את הקניה והתשלום, מבלי להצטרך להפריע לו שוב.

פעם אחת נסע ר' זושא בעגלתו הרתומה לסוסיו, ובאמצע הדרך ראה גוי מסכן עומד ומבקש טרמפ, בלב רחום הדבוק במידותיו של הקב"ה שכתוב בו ורחמיו על כל מעשיו, עצר ר' זושא את העגלה, העלה את הגוי והמשיך בדרכו.

היה זה גוי גנב מקצועי שזה עתה הצליח לגנוב מהגראף את מעיל הפרווה היוקרתי שלו, וחיפש דרך מילוט, ואכן מצא.

בהיות הגנב חושש שזא הימצא תימצא בידו הגניבה, על כן לאחר כמה דקות של נסיעה עם ר' זושא, הציע הגוי לר' זושא שהנה הוא רואה את ר' זושא קופא מקור בעת הנסיעה, על כן תמורת הטובה והחסד שעשה עמו, בזה שהעלהו לעגלתו, הוא יכסה אותו במעיל הפרווה היוקרתי אשר לו, ורק בעת אשר יגיעו לתוך העיר אל מקום חפצם, יקח בחזרה את מעילו היקר.

וכן עשה הגוי, וכיסה את ר' זושא במעיל - הפעלץ היוקרתי 'שלו', שלפני שעה קלה עדיין היתה של הגראף, וכן המשיכו בנסיעתם.

בבית הגראף החלו החיפושים אחר המעיל, וכשלא מצאוהו בבית התחילו לחפש בחצר ומחוצה לה, כעבור זמן מה הבינו שומרי ומשרתי כי גניבה היתה זאת, ועל כן הרצים יצאו דחופים, ונסעו לחפש אחר המעיל היקר כל כך לבעליו. השומרים שרכבו על סוסים מובחרים, רדפו והשיגו את עגלתו הפשוטה של ר' זושא, ובנסיונם לבדוק ולחפש אחר הגנב, הורו לר' זושא שיעצור ולא ימשיך בנסיעתו, ר' זושא עצר בחפץ לב, ולא ידע כלל כי רשת טמונה לרגליו.

ויהי כראות השומרים כי ר' זושא היהודי יושב בעגלתו מכוסה במעיל הפרווה של אדונם נתמלאו חימה וחרון אף, ר' זושא התחיל להסביר להם מעשה שהיה כך היה, וכי איננו אשם, אך הם לא רצו לשמוע שום תירוצים, והרי היהודי אף פעם לא צודק, ובכן הלכוהו ואף אסרוהו באזיקים, והכניסוהו לבית הסוהר, תוך כדי שהוא ממשיך למלמל כמנהגו דיבורי תפילה והתבודדות 'גאט - גאט' וכו'.

כשמוע אנשי שלומינו מה שקרה לידים, עסקו ופעלו בחשאי, עד שהצליחו למלטו ולהבריחו לעיר טשעהרין, שם המשיך לבלות את שארית ימיו בתורה ותפילה ועבודת ה', כי 'כשיש להאדם לב אין שייך אצלו מקום'.

לא פעם נזכרו והזכירו בגעגועים - אנשי שלומינו שבעיר ברסלב - את ר' זושא ונועם עבודתו בקודש, אך מרגלית בכל מקום שהיא מרגלית שמה.

ר' זושא גאט

מגדולי אנשי בתקופה שאחרי מוהר"ת. היה מכונה ר' זושא גאט, כיון שכל היום דיבר רק מהש"ת. עובד ה' נפלא אף שהיה בעל חנות היה דבוק כל היום בתורה ותפילה. דר בברסלב וכאמור עקב מעשה שהיה נאלץ לברוח לטשעהרין ושם נפטר ת.נ.צ.ב.ה.

תולדות חייו הקדושים של
באן עזרי מוהר"ת ז"ל
ע"פ פ"א פתח בארבעת פתח נחת צ"י
פרק רא

הדרך החדש-ישן...

שבת קודש הראשון במחיצת רבינו הק

באותה שנה, תקס"ב, חל ראש-השנה בימים שני ושלישי. רבי נתן החליט להקדים ולנסוע אל רבינו לשבת פרשת 'ניצבים' שלפני ראש השנה.

הוא בא בדברים עם בעל-עגלה שיסיע אותו ביום ישיי לברסלב, הוא סיכם עמו שימתין לו מחוץ לעיר, כדי שבני משפחתו לא ימנעו אותו מהנסיעה. בינתיים, הלך לביתו לקחת את בגדי החג שלו. אלא, שהדבר לא נעלם מעיני אשתו והיא עוררה סערה גדולה, היא, שהתחנכה על ברכי ההתנגדות, לא יכלה לעכל את הרעיון שבעלה הדגול נוסע לאדמו"ר חסידי. גם אביו התקומם נגד כוונתו לנסוע, אלא שרבי נתן היה חזק בדעתו.

הם קיוו שלפחות יחזור לאחר שבת לביתו. אולם רבי נתן כבר ראה עצמו אצל רבינו בראש השנה, בלבו הרגיש שבצל קדשו יזכה לכל מה שכה נכסף והשתוקק.

אוליך אתכם בדרך חדש

הוא הגיע אל מקום המפגש שקבע עם העגלון, וכשהצטרפו אליו חברו רבי נפתלי, רבי ליפא ורבי זלמן הקטן, שעטו הסוסים לדרכם, כשלבם של הנוסעים הומה מהתרגשות; הנה, עוד מעט יזכו שוב לחזות בפניו המאירות של הרבי - - -

ערב שבת קודש 'ניצבים', כ"ז אלול תקס"ב. בצהרי היום הם מגיעים לברסלב. רבי נתן ורבי נפתלי נכנסים אל רבינו, הוא מדבר איתם שיחה ארוכה ובין השאר, אומר להם:

"אני אוליך אתכם בדרך חדש, אמנם הוא הדרך הישן, שכבר הלכו בו אבותינו הקדושים, אבל אף-על-פי-כן הוא חדש לגמרי!"

להחזיר העטרה ליושנה

ערב שבת קודש, כשרבינו ורבי נתן באים אל בית הכנסת, הם נפגשים יחד בפתח ביהכ"ס, רבינו נשאר עומד על האסקופה וכשהוא פונה אל רבי נתן, אמר: "מדוע על שומעים כאן קולות התלהבות ומחיאית כך בתפילה?"

לאחר שהתפילה הסתיימה, כשצעד רבינו לעבר ביתו, פנה אל רבי נתן שהתלווה אליו ואמר לו: "אנו סבורים שלא כמו העולם, הם אומרים שצריך לעמוד ולהתפלל בשקט, אבל אנחנו אוזחים כדרכו של הבעל שם טוב הקדוש, לצעוק ולהתלהב בתפילה ובתוך כך יכולים לקפוץ פינמה אל הגן עדן בשמחה, כמו שכתוב 'בואו לפניו ברננה...'".
התבטאות דומה אמר פעם רבינו לרבי גדליה מליניץ: "אני אוזח מהחסידיים הקדמונים, שהיו קופצים אל תוך היכל המלך בשרווליהם המוכתמים!"

רבינו הוסיף וסיפר לרבי נתן, כי בבואו לעיר, הוכיח את הציבור ושאל אותם: "מדוע לא שומעים מאף אחד מהמתפללים שום מחיאת-כף בשעת התפילה?" "ומה הבנו מיד" כותב רבי נתן, "שהוא רוצה להחזיר העטרה לישנה, שיחזרו להתעורר להתפלל בכונה והתלהבות ובכוח גדול כמו החסידיים הראשונים שהיו בימי הבעל-שם-טוב זכרונו לברכה ותלמידיו הקדושים שהיו בדורות שלפנינו. כי בתחילת ימי רבינו זכרונו לברכה כבר התחילו החסידיים להתקרר וכו', והוא זכרונו לברכה יגע וטרח הרבה לתקן כל זה להחזיר העטרה לישנה"

ליל שבת אצל רבינו

ליל שבת פרשת 'ניצבים', כ"ח באלול תקס"ב. רבי נתן זוכה בפעם הראשונה בחייו, לשבת בשולחנו הנשגב והטהור של רבינו בשבת-קודש.

הרבי נוטל בידו הקדושה את גביע הקידוש, עומד בשתיקה, כולו דביקות נוראה בחי החיים, כך נשאר עומד זמן רב, ורק אז פותח בקול נעים ונפלא באמירת הקידוש.

סדר השולחן והזמירות נמשך, רבינו פותח ומזמר 'אשת חיל' בניגון הדביקות הידוע, באותם רגעים נופלים על רבי נתן יראה ופחד עצומים מגדולת הבורא יתברך, הקדושה המלהטת סביב השולחן, נוראה מאוד. רבינו מגיע למילים 'כפה פרשה לפני וידיה שלחה לאביו', הוא חוזר שוב ושוב עליהם, במתינות ובנעימות שלא מעלמא הדין. רבי נתן מרגיש שהרבי מתכוון אליו. הוא העני והאביון מלחוש בנועם ה', והנה הרבי הקדוש, ברוב רחמיו ואהבתו, מושיט לו יד לקרבו לה' יתברך, וגם לתמוך בו ולחזקו לבל תיחלש דעתו מכל העובר עליו.

רבי נתן כבר זכה להיות אצל כמה וכמה צדיקים גדולים בשולחן שבת, אך מעולם לא טעם טעם כה עילאי, כמו ברגעים אלו במחיצת רבינו. הוא מרגיש ביטול הבחירה, ליבו שהיה פְּמָה לקרבת ה' אמיתית כמו צמא במדבר, מצא פתאום רוויה, נשמתו ניצתה בקרבו באחת, להבות אש בערו בתוכו וכל כולו יקד מרוב התלהבות לבורא. הוא מבטי על פניו הקדושות של הרבי ועיניו אינן שבעות, כולו הולך שבי אחריו.

ולחם עצלות לא תאכל

בתוך כך הוא נזכר פתאום באביו וחותנו המתרעמים על התקרבותו לרבינו, בוודאי כועסים הם על שנשאר לשבת. אולם הוא מרגיש הארה כזאת, שחפץ להישאר אצל רבינו עוד ועוד ולא לעזוב אותו. אך מה יעשה נוכח ההתנגדות שבמשפחתו?

מבעד להרהורי, שומע הוא את קולו הנעים של הרבי: "ולחם עצלות לא תאכל..." הרבי חוזר על המילים בהטעמה מיוחדת: "ולחם עצלות לא תאכל - - -"

רבי נתן יודע שהרבי קורא את מחשבותיו ומחזק אותן לבל יתקפו אותו עצלות ורפיון, אלא יהיה ריז בדרכו, גם אם יעמדו רבים וגדולים כנגדו.

לאחר נטילת ידיים ובציעת החלה, פותח הרבי בקולו הזך והטהור, בשיר 'אומר בשבחך שחובר על ידי האר"י ז"ל, והניגון, הוא ניגונו של הרבי עצמו. כמנהגו, שר הרבי את המילים הראשונות של כל 'בית', כשהתלמידים שרים את סופו של הקטע. רבי נתן ורבי נפתלי מרגישים מרגע לרגע, כיצד נשמותיהם הולכות וכלות, קול הניגון מלא נועם דביקות שלא מן העולם הזה. רבי נפתלי חש עונג ומתיקות והתלהבות כה עצומים, וכזו התנוצצות המוח, עד שחשש שמה ייפגע מוחו חלילה, הוא שלף מטפחת-בד וקשר בה את ראשו היקד - - -

כשהגיע הרבי למילים 'זמין לה השתא בפתורא חדתא' (זמין את השכינה הקדושה עכשיו, לקראת שולחן חדש) משך אותן בהמשכה מופלגת, כשהוא חוזר עליהן שוב ושוב.

ובמנורתא טבתא דנהרא על רישין

רבי נתן יודע ומבין מהי הכוונה; הפתורא חדתא - השולחן החדש, רומז על הדרך החדשה שהרבי אמר שיוליך אותם בה...

ומתוך התלהבותו העצומה שלו ושל חברו רבי נפתלי, החרו-החזיקו אחרי רבינו את המשך ה'בית': "ובמנורתא טבתא דנהרא על רישין" - - - כאומרים: אתם, הרבי הקדוש, הוא המנורה הטובה שתאיר לנו מעתה על ראשו ומוחנו - - - (ע"פ 'טובות זכרונות' סעיף ה')

קומי רוני בליה!

בעיה"ק ירושלים זכו האברכים היקרים להתחדשות מיוחדת בתקופה האחרונה, כשלאחר כשנתיים של רצונות והשתוקקות, זכו להוציא מן הכוח אל הפועל ולרכוש טנדר [מיניבוס] שיסיע את האברכים להתבודדות בחצות הלילה, לקיים רצון רבינו ש"טוב שיהיה לאיש כשר סוסים שיסע בכל פעם עם בני הנעורים לאיזה יער וכיוצא ושם ידברו יראת שמים ויעשו התבודדות" (חיי מוהר"ן, רל).

על אף שגם קודם לכן יצאה הסעה מידי לילה, אך הרכב, שהיו בו רק כעשרה מקומות ישיבה, היה צר מלהכיל את ריבוי המשתתפים. ועתה זכו לרכוש טנדר מרווח, ובו עשרים מקומות, במחיר האגדי של 'מאה אלפים' כיכר כסף...

הנסיעה יוצאת מידי לילה, בתחילת השעה השניה של חצות. כשבימים אלו זמן היציאה הוא בשעה 12:40. בתחילה נוסעים 'לשעה התבודדות' ביער הסמוך ונראה לציינו של שמואל הנביא, כשלאחר ההתבודדות נוסעים לשריד בית מקדשנו, המקום שלא זזה משם שכינה מעולם, למשך כחצי שעה.

כל החפץ יוכל להתחבר לחבורה קדושה זו ב"קו הנסיעות קומי רוני" שמספרו: 0775329885

נקלה היהודים בעריהם"

במוצש"ק האחרון לסדר ויקהל נאספו כלל בחורי אנ"ש מרחבי ארה"ב, שבערים ניו יורק וניו ג'רזי, לכינוס הכנה דרבה לקראת ימי הפורים הקדושים הממששים ובאים. לעורר את לבבם, ולהעמיד את ימי בחרותם ביסודות ברורים ואיתנים בדרכו של רבינו הקדוש.

המעמד התקיים ע"י "איתוח החבורות דחסידי ברסלב-ארה"ב" בבית מדרשנו בויליאמסבורג, בהשתתפות מאות בחורי חמד שהגיעו מכל הריכוזים, בהם: בארא פארק, מאנסי, לעיקווד, קרית יואל, ועוד.

לאחר נטילת ידיים לסעודת מלווה מלכה עשירה, נשא דברים הר"ר חיים אהרן פרידמן מג"ש ביישיבת מאור יצחק-מאנסי, ולאחר הסעודה שבמהלכה התקיימה תוכנית מיחדת, נערכו ריקודים והמחאת כף בתופים ובמחולות.

"כי בודאי עיקר העבודה צריכין להתחיל בימי הנעורים דייקא, כי טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו, וינקותא כלילא כורדא'. וכמו שכתב רבינו זכרוננו לברכה שיום אחד שהאדם עובד את ה' יתברך בימי נעוריו, יקר יותר מכמה שנים בעת זקנתו. וכן שמעתי מרבינו זכרוננו לברכה כמה פעמים שהעיקר הוא לקרב לה' יתברך בני הנעורים דייקא" (ליקוטי הלכות, תפילת המנחה ה, 1).

נקודות

רְקוּדִין שֶׁל מְצוּחַ, בְּגוֹן שְׂשׂוּתָהּ וְיוֹן בְּשֶׁבֶת יוֹם טוֹב אוֹ בְּחֻתְנָהּ שֶׁל מְצוּחַ אוֹ בְּשָׂאֲרֵי סְעוּדַת מְצוּחַ, וְשׂוּתָהּ בְּמִדָּה וּבְנֻתָּהּ לְשִׁמּוֹם, לְזִבּוֹת לְשִׁמְחַת יִשְׂרָאֵל, לְשִׁמְחַת בְּהֵשֶׁם וּתְבָרָה אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְכוּ', וְנִתְעַוָּרָר לְשִׁמְחָה עַל-יְדֵי זֶה עַד שֶׁנִּמְשָׁף הַשְּׂמִימָה לְתוֹךְ הָרְגָלָיו, דְּהֵינּוּ שֶׁמְרַקֵּד מִחֻמַּת שְׂמִימָה, עַל-יְדֵי זֶה מְגַרֵּשׁ הַחַיִּיצוֹנִים הַנְּאַחְזִין בְּהָרְגָלָיו, וּמְמַתִּיק וּמְבַטֵּל בָּל הַדֵּינִים, וְזוֹכָה לְקַבֵּל בָּל הַבְּרוּכֹת. וְהַתְּהַלְּבוּת הַזֹּאת שֶׁל הַרְקוּדִין הוּא אֲשֶׁר רִיחַ נִיחוּחַ לָהּ.

(ליקוטי עצות שמה"ה ב)

"האם אחרי החג באמת השתנית לטובה?!"

מה הפשט שמכתובנים כ"ב בהכנה דרבה לימי הפורים ואח"כ "ולא נדע כי באו אל קרבנה?" האם אחרי כל יו"ט באמת משתנים לטובה, או שזה תלוי במשהו? כיצד באמת מודדים שינויים ברוחניות?

החכמות הללו ח"ו, יכול ליפול שם. כי יש אבן גנף בכל חכמה וחכמה, שהיא בחי' עמלק. שע"י האבן הגנף הזה, יכולין ליפול ח"ו. כי עמלק היה פילוסוף ומחקר, וכפר בעיקר, כמש"כ "ולא ירא אלקים" - דהיינו שהוא רק נוהג ע"פ חכמות".

שכן מדידה של דברים רוחניים בכלל, ומדידת מדרגת האדם היכן הוא אוהו בפרט, היא נשללת מכל וכל מהשכל האנושי, והדבר חייב להיות לנו ברור בתכלית, ודע והבן שענין זה הוא היסוד שבו תלוי כל הבחירה של האדם!

ואעתיק לך בענין זה דברים חוצבים להבות אש ממכתבו של מוהר"ן, חו"ל הק:

"יש לי עתה שיחה נאה בענין זה שעיקר נסיון האדם ובחירתו הוא מחמת שאינו יודע מה נעשה עמו, כי אם היה יודע האדם כל מה שנעשה עמו בכל עת והיכן הוא עומד ואוחז בכל עת, ואיך גם עתה יקר בעיני השם יתברך מאד מאד כל תנועה טובה וכו' שנמצא בו, בודאי היו הכל רודפים בכל כוחם להשי"ת, והיו הכל צדיקים.

אך עיקר הנסיון והבחירה הוא על ידי העלם הידיעה, ועל כן באמת אי אפשר בשום אופן שידע האדם בחייו היכן הוא אוהו, כאשר שמעתי בשמו ז"ל כי בזה תלוי הבחירה.

אבל החפץ באמת לחוס על תכליתו הנצחי ראוי להתחוק על ידי זה בעצמו (!) ולידע ולהבין על כל פנים שאינו יודע כלל כי מאד עמוק מחשבותיו יתברך".

(ספר עלים לתרופה, מכתב קצ"ו - מכתב מאור ליום ה' פרשת שלח לך תקצ"ו).

ובכן אין לנו להכחיר את שכל המטופש שלנו לשר ושופט שהוא ימדוד ויקבע האם באמת יש כאן שינוי לטובה או לא [אמנם חייבים לשפוט את עצמו בהתבודדות, אולם גם אז רק באופן הנכון, ואכמ"ל, ובע"ה עוד חזון למועד].

אכן ברור שהכל לפי רוב המעשה, ולפי ההשקפה וההכנה והיגיעה אזי זוכים להאור המיוחד של כל יו"ט, אולם לא נוכל בשום אופן לקבוע ולמדוד כמה השגנו, כי אם על ידי אמונה. ולכן לענינינו מחוייבים אנו להאמין שבכל שנה ושנה אכן החלשת את העמלק המיוחד של אותה השנה ולולא מלחמותיך בכלי הזיין של אש הישראלית "בחרבי וקשתי - צלתי ובעותי" (ראה לקו"מ תו"ב) אכן היה הרבה יותר כח לסט"א להתפשט בעולמך הפרטי ובכלליות העולם גם כן.

ואשר לכן "אפילו בעת שאינו זוכה למצוא עדיין, אף על פי כן על ידי כל יגיעה וחיפוש כבר מצא הרבה, כי אין שום יגיעה ובקשה נאבד כלל ובודאי מצא מה שמצא על ידי כל דיבור ודיבור ועל ידי כל יגיעה וחיפוש, כי לית רעותא טבא דאתאבד. וזה שאמרנו רז"ל "יעתית ומצאתי תאמין וכו'". ולכאורה אינו מובן מהו הענין "תאמין", הלא יכולין לראות אם מצא או לא! אך באמת על פי הנ"ל מבואר היטב. כי אפילו אם עדיין אין רואים מה שמצא ונדמה לו שעדיין לא מצא כלום. ועדיין הוא רחוק מה' יתברך כמקודם ח"ו, אף על פי כן צריכין להאמין באמונה שלמה שבודאי מצא על ידי היגיעה בעצמה כנ"ל. ועל כן יעתי ומצאתי תאמין. 'תאמין' בודאי. כי צריכין להאמין שבודאי מוצאין על ידי היגיעה אף על פי שעדיין אין רואים מה שמוצאין" (לקו"ה ה' ברכת הפירות הלכה ה, א).

יש לי שאלה שזה ממש מביך אותי בכל פעם בתקופה של ימי ההכנה ליו"ט, ובמיוחד בימי ההכנה לימי הפורים הק' הקרבים ובאים, שבהם מחונכים אנו באופן מיוחד להתכוון בזעקת "הציילני מקלי" המון עמלק וזכיתי לקדושת הארת מרדכי ואסתר, וכן להרבות בריקודין ושמחה שבזה תלוי כל מפלתי קל"י זו, וכמבואר עשרות פעמים בלק"ה, וכאן מתגבשת בתוכי המבוכה "הרי גם אשתקד זעקתי מנהמת ליבי והתפללתי להינצל מקלי' המון עמלק, וגם לפני שנתיים וכן למעלה, והנה בסופו של דבר ממחרת יום הפורים אינני רואה את עצמי כלל נקי וניצול מהקלי' הזאת והנסיגנות שהיו לי מקודם ממשיכות במחכתונתן ממש בבחי' "ולא נודע כי באו אל קרבנה", ואם כן מה פשר הדבר הזה, הרי חלילה לומר שלא פעלנו, ואם כן מדוע אני לא רואה מזה שום אות בשטח?

האמן לי, ידידי היקר, אני מאד מבין אותך, ודוקא בימים הללו שמלחמת רוסיה - אוקראינה עומדת על הפרק ובערב כתנור אש [ה' ירחם וישמרו ויציל את כל היהודים היקרים הנמצאים שמה] שאלתך התחדדה אצלי פי כמה, כי הנה חשוב לעצמך, לו יצוייר שה'פוטין' הזה יכבוש בסופו של דבר את אוקראינה [בלי שום צער ונזק ליהודי חו"ן] והנה מתפרסם הוא על רחבי המדינה ומבסס את ש"איתן מושבו" (אגב: אינני מבין בענינים האלה, ואם זה בבחינת "אל תפתח פה לשטן" אזי תשתמש בנוסח שונה שה'ולנסקי" הזה כובש בסופו של דבר את רוסיה... וכו' וכו'), והנה אחרי שהכל התיישב על מקומו, והנה הוא קם ביום המחרת והנה חלום... הכל כקדמותו ממש, וכאילו לא היה איזה צל של מלחמה האוקראינים שולטים כמאז ומקדם "ולא נודע כי באו אל קרבנה" נסה לחשוב, מה הוא היה עושה???

בעצם אותו דבר ממש זה לענינינו, וכמו שנכתב בגליון זה שבוע העליל"ט שהמלחמה שלמה איננה כי אם מלחמה קטנה ו"פורים שפיל" לעומת המלחמה הגדולה הרצינית והאמיתית והנצחית שמתנהל בינינו לבין כוחות הסט"א הלאו המה קלי' המון עמלק וגורורותיהם, ואם כך הם פני הדברים, אזי המבוכה הזאת באמת מכאיבה ביותר.

אולם כל זאת היא רק בשביל שהמוח והלב שלנו עטופים ומורעלים ב"חכמות", שזה בעצם מה שאנו נותנים את השליטה ואת ההחלטה ו"כח הפסק" הבלתי מעורער להשכל האנושי, ומכתירים אותו למשול על שטחים שהוא ממש ממש אינה מתמחה ומתמצה בהם כלל ועיקר!!!

ואגב זה גופא היא מנשמת אפה של "קלי' המון עמלק" וכמבואר בלק"מ תנינא תו"י ט: "כי מי שנכנס בתוך

אפשר לשלוח שאלות שיופיע במדור הזאת בטל או באימייל של המערכת

התודה והברכה לפרנס ההדפסה וההפצה, הרה"ח ר' אברהם מנחם קנאפלר שליט"א, שנטל על עצמו עול הוצאות הגליון לשלושת החדשים הראשונים, לייסד ולבסס הגליון ולהעמידו על תילו. לע"נ חברי היקר יוסף דוד בן יב"ח" הרה"ח ר' מאיר נחמן ואחיו משה מרדכי שעלו בסערה השמימה בליג בעומד תש"ב"א במירון בכלל ארבעים וחמשה הקרבנות הקדושים, ת.נ.צ. ב.ה